Tremtinys

Nr. 6 (1124)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d. LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS * 2015 m. vasario 13 d. *

Vasario 16-oji geopolitikos kontekste

Politologės prof. Fransuazos Thom įžvalgos

„Kiekvienąkart, kai užeina ledynmetis ir vėl atsitraukia... lieka pelkė. Po ją klampoja mamutai ir krokodilai. Bet štai ten, už Katedros, ir aukštuma. O joje – pilis. Pilyje nuo amžių telkiasi piliečiai. Gina ją, kaip savo gyvastį ir garbę...“

(Prof. Vytautas Landsbergis. 2012 m.)

Tai – taikliausia metafora, apibūdinanti mūsų dienas – ČIA IR DABAR. Ją padovanojo mums visiems Atkuriamojo Seimo pirmininkas, europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis Vasario 16-osios minėjime, kalbėdamas mūsų tautos šventovės – Signatarų namų balkone. Šiandien Lietuvoje ta pelkė dar juodesnė ir didesnė, negu prieš dvejus metus, ir joje klaidžiojantys mamutai ir krokodilai, išlikę po ledynmečio, dar agresyvesni ir ... dantingesni. Kartais atrodo, kad šita pelkė jau virsta liūnu, kurio riaumojimas darosi vis garsesnis.

Savo laiku politologė Sorbonos profesorė Fransuaza Thom, gerai išstudijavusi Sovietų sąjungos ir atkūrusios Nepriklausomybę Lietuvos politinę situaciją ir jos veikėjus, talentingai aprašė, kaip mes tą pelkę žingsnis po žingsnio kūrėme.. ir sukūrėme. Supratusi, kad mes po tą pelkę klajosime dar daugelį dešimtmečių, mąstytoja mus paliko. Ir nutilo. Bet jos įžvalgos apie mūsų politinę situaciją ir jos geopolitinį kontekstą iki šiol yra aktualios.

Viename iš savo straipsnių „Kruvinoji repeticija“ prof. Fransuaza Thom atskleidė Kremliaus scenarijų, kaip užgniaužti Baltijos šalis. Tas scenarijus turėjo būti realizuotas keliais etapais: 1) stipri propagandinė ataka, eskaluojanti mintį, kad Baltijos šalys „nemokės tvarkyti savo ekonomikos be Rusijos „specialistų“ pagalbos ir Baltijos valstybės turės neišvengiamai žlugti; 2) sprogdinimai Latvijoje ir Estijoje, šiek tiek vėliau ir Lietuvoje, turėjo įbauginti nepaklusniuosius; 3) tuometinės premjerės K. Prunskienės teatralizuotas kainų pakėlimas turėjęs išprovokuoti nepasitikėjimą savo valdžia; 4) parlamentus turėjo nuversti interfrontai, sudaryti iš penktųjų kolonų, veikiančių visose Baltijos valstybėse, ir civiliai persirengusių kariškių grupuočių; 5) atvira karinė agresija, jeigu 3 ir 4 scenarijaus etapai dėl kurių nors priežasčių žlugtų.

Visas scenarijus buvo realizuotas, įskaitant ir Sausio 13-osios žudynes. Lietuvoje inscenizuoti raudonosios revoliucijos nepavyko. Didžiausias kliuvinys buvo prof. Vytautas Landsbergis ir jam dar tada ištikimi bendražygiai. Dėl to, jau daugiau negu 20 Lietuvos nepriklausomybės metų ir liejasi prieš jį purvo upės ir šlykščiausios insinuacijos tų „artistų“, kuriems nepavyko palaužti tuometinės nepriklausomos Lietuvos vadovų ir politikų valios.

Nežinia kur – Lietuvoje ar po Kremliaus kurantais – buvo sukurtas ir antrasis Lietuvos valstybės užgrobimo scenarijus. Prof. Fransuaza Thom jį pavadino „inscenizuota savižudybe“. Po Sąjūdžio vėliava į Aukščiausiąją Tarybą išrinkti net 23 aukščiausio rango buvę Lietuvos komunistų partijos CK vadovai ir ideologai suprato, kad „norint išsaugoti realią valdžią, reikia inscenizuoti politinę savižudybę“ (Fransuaza Thom. Jūsų visuomenė serga / / Naujasis dienovidis. 1993, bal. 2.).

(keliama į 5 psl.)

Dėmesio!

Kovo 28 d. (šeštadienį) 10.30 val. Kauno įgulos karininkų ramovės salėje (A. Mickevičiaus g. 19) įvyks Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos XXII suvažiavimas. Delegatų registracija nuo 10 val.

Mieli buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, Laisvės kovų dalyviai, Lietuvos patriotai, „Tremtinio“ skaitytojai,

Minime 97-ąsias Lietuvos valstybės atkūrimo – 1918-ųjų Vasario 16-osios – metines. Tai prasmingiausia mūsų valstybės ir tautos šventė. Net 50 okupacijos metų ją nešiojomės širdy, minėjome slapta – lageriuose ir kalėjimų kamerose, tremtinių barakuose, partizanų bunkeriuose. Nepriklausomybės viltis teikė jėgų ištverti okupantų nežmoniškumą. Šią viltį sustiprino prieš 66 metus – 1949-ųjų vasario 16-ąją pasirašyta Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos Deklaracija, kuri skelbė, kad valstybinė Lietuvos santvarka – demokratinė respublika, ir kvietė visus įsijungti į aktyvų tautos išsilaisvinimo darbą.

Būkime vieningi dirbdami kilnius ir prasmingus darbus, tikėkime Lietuvos, savo ir savo vaikų ateitimi. Stiprybės ir sveikatos!

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas,
LPKTS valdyba, valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė,
dr. Povilas Jakučionis,
LPKTS Garbės pirmininkas Antanas Lukša,
„Tremtinio“ redakcija

Mielieji!

Vasario 16-osios Aktas – viena svarbiausių naujųjų amžių Lietuvos valstybės istorijos dalių. Net ir po šimto metų nebus įmanoma deramai įvertinti dvidešimties iškilių asmenybių – Vasario 16-osios Akto signatarų, tautos prisikėlimo puoselėtojų, – ryžto, išminties ir įžvalgumo.

Dabartinei kartai tenka graži galimybė prisiminti tuos kilnius žmones, nusilenkti jiems ir mokytis iš jų. Kartu mūsų uždavinys – įsiklausyti, suprasti ir tęsti jų pradėtus darbus.

Mielieji, nuoširdžiai sveikinu Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga. Būkime vieningi, būkime sveiki, būkime verti Laisvės!

Vincė Vaidevutė Margevičienė,
LR Seimo narė, TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos pirmininkė

Knygos „Traukinys rieda į amžinastį“ sutiktuvės

Vasario 3 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos salėje įvyko Stasio Jameikio knygos „Traukinys rieda į amžinastį“ sutiktuvės. LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė pasveikino susirinkusiuosius ir pakvietė tylos minute pagerbti 1941 metų birželio 14-ąją į Archangelsko lagerį išvežtus 1505 Lietuvos inteligentus, iš kurių gyvi liko 24, o į Lietuvą grįžo tik penki, tarp jų ir knygos autorius; taip pat – vieną iš šios knygos išleidimo iniciatorių, neseniai Amžinojo poilsio išėjusį leidyklos „Naujasis lankas“ vadovą Vidmantą Zavadskį.

Rasa Duobaitė-Bumbulienė papasakojo, kad ši knyga buvo išleista 1994 metais p. Jameikienės ir Domo Akstino iniciatyva. Knygos tiražas greitai buvo parduotas. Neseniai knyga perleista Inos ir Jono Kaspučių iniciatyva ir lėšomis. Daug prisidėjo prof. Arimantas Dumčius, Vidmantas Zavadskis, spaustuvės „Morkūnas ir Ko“ vadovas Tautvydas Majauskas.

Susirinkusiesiems ji pristatė LPKTS salėje eksponuojamą skiautinių parodą Laisvės kovų tema, kurios autorės – Sausio 13-ąją žuvusio Laisvės gynėjo Tito Masiulio mama Vitalija Krivickienė, partizanų ryšininkės duktė Danguolė Bingelienė ir buvusi tremtinė Regina Marcinkevičienė.

Į knygos sutiktuves atskubėjęs Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas džiaugėsi LPKTS rengiamomis prasmingomis popietėmis, kuriose pristatomos knygos, rodomi filmai. Jis linkėjo stiprybės ir bendrystės, nes tai mus vienija. A. Kupčinskas vienam iš knygos išleidimo iniciatorių prof. Arimantui Dumčiui įteikė miesto apdovanojimą – stumbro statulėlę, simbolizuojančią stiprybę.

(keliama į 4 psl.)

Kodėl Europos Komisija nepateikia kaltinimų „Gazprom“?

Europos Parlamento narys Gabrielius Landsbergis šiandien pateikė oficialų parlamentinį klausimą Europos Komisijos narei, atsakingai už konkurenciją, Margrethe Vestager dėl anksčiau Europos Komisijos prieš „Gazprom“ bendrovę pradėto tyrimo dėl konkurenciją dujų sektoriuje ribojančių veiksmų Vidurio ir Rytų Europoje.

Europos Parlamento narys Gabrielius Landsbergis

G. Landsbergio teigimu, po 2011 metais Lietuvos Vyriausybės inicijuoto skundo dėl „Gazprom“ kompanijos vykdomos nesąžiningos kainodaros ir konkurencijos pažeidimų, ankstesnės kadencijos Europos Komisija surengė poėmius „Gazprom“ ir jos klientų Vidurio ir Rytų Europos šalyse būstinėse, o sekančiais metais pradėjo formalų tyrimą dėl kompanijos piktnaudžiavimo dominuojama padėtimi. Pernai metais turėjo būti pateiktas pranešimas apie kaltinimus (angliškai – „statement of objections“), tačiau iki šiol tai vis dar nepadaryta.

„Dėl kokių priežasčių iki šiol Europos Komisija nepateikė „Gazprom“ kompanijai šio pranešimo? Ar Komisija pradėjo tiesiogines derybas su „Gazprom“ dėl ginčo sprendimo? Ar Komisija gali patvirtinti ar paneigti informaciją, kad ši byla sustabdyta, ir jei taip, dėl kokių priežasčių?“ – komisarės, atsakingos už konkurenciją, klausė G. Landsbergis.

Pagal Europos Sąjungos teisę į oficialų Europos Parlamento nario parlamentinį klausimą Europos Komisijos atstovai privalo pateikti atsakymą raštu.

Europos Parlamento nario Gabrieliaus Landsbergio biuro informacija

ES paramos Ukrainai sprendimą pavesta rengti G. Landsbergiui

Europos Parlamento Tarptautinės prekybos komitetas paskyrė Lietuvos europarlamentarą Gabrielių Landsbergį didžiausio istorijoje ES paramos paketo – 1,8 milijardo eurų makrofinansinės paramos Ukrainai rengėju (angliškai – rapporteur). Nuo Europos Parlamento sprendimo priklausys, ar parama butų suteikta, kokiomis sąlygomis bei kada ji pasiektų Ukrainą.

„Ukrainai būtina skubi ir didelė finansinė pagalba, nes šiandien Ukraina kovoja ne tik už savo saugumą bei nepriklausomybę, bet ir už visos ES saugumą ir demokratines vertybes. Rusija įvykdė Krymo okupaciją ir pradėjo karą prieš Ukrainą pirmiausia dėl to, kad Maidane Ukrainos žmonės pasirinko kelią Europos, o ne Eurazijos link. Todėl šiandien ES turi visomis įmanomomis priemonėmis padėti Ukrainai šiame kelyje. Siūlysiu Europos Parlamente šią paramą suteikti ypatingos skubos tvarka, nors neabejoju, kad Putiną palaikantys europarlamentarai bandys vėl blokuoti šį sprendimą“, – teigė G.Landsbergis.

Jeigu Europos Parlamentas pritars G. Landsbergio rengiamam pasiūlymui, ES suteiktų Ukrainai 1,8 milijardo eurų vertės makrofinansinę pagalbą vidutinės trukmės paskolų forma. Ši pagalba padės patenkinti likusius Ukrainos išorės finansavimo poreikius 2015–2016 metais, nustatytus Komisijos remiantis Tarptautinio valiutos fondo skaičiavimais.

Pagalbos lėšas planuojama išmokėti trimis paskolos dalimis. Pirmąją dalį numatoma išmokėti 2015 metų viduryje. Antroji dalis galėtų būti išmokėta 2015 metų ketvirtą ketvirtį. Trečioji ir paskutinioji dalis galėtų būti suteikta 2016 metų pirmo ketvirčio pabaigoje. Pagalbą administruos Europos Komisija. Bus taikomos konkrečios nuostatos dėl sukčiavimo ir kitų pažeidimų prevencijos.

Sprendimas dėl 1,8 milijardo eurų ES paramos Ukrainai priimamas dalyvaujant trims pagrindinėms ES institucijoms – Europos Komisijai, Tarybai ir Europos Parlamentui.

Europos Parlamento nario Gabrieliaus Landsbergio biuro informacija

Branginkime savo valstybės nepriklausomybę

Dailininkas Artūras Slapšys (antras iš dešinės) Liubarto pilies muziejui atvežė dovanų Gedimino ir Liubarto biustus

Kelionės dalyviai sužeistojo Seriožos (viduryje) namuose Lucke

Neseniai grįžau iš Vakarų Ukrainos, ir nors darbai ir rūpesčiai greitai keičia dieną po dienos, noriu pasidalinti įspūdžiais. Juolab kad dar ryškus atmintin įstrigęs pasitikusių ir išlydėjusių ukrainiečių žvilgsnis į mus – žmones, atvykusius iš visai kitokio pasaulio–gražaus, taikaus ir laisvo. Rodos, atvežėme viltį ar kažką daugiau. Tik suspaudžia širdį, kai pagalvoji, jog mes nemokame branginti to, ką turime – Laisvės ir Nepriklausomybės. Kodėl greitai pamirštame gražius dalykus, o negeroves vis aitriname... Tą aiškiai suvoki apsilankius Ukrainoje.

Vykome į Lucką su kilnia misija, kurios iniciatorius dailininkas Artūras Slapšys – autorius ne vienos parodos ar aukciono, kurio metu už parduotus paveikslus pusę gautos sumos paaukoja sužeistiems Ukrainos kariams gydyti. Ne veltui A.Slapšys šįmet sausio pradžioje apdovanotas „Gerumo kristalu“ už Lietuvos istorinės atminties išsaugojimą ir paramą Ukrainos žmonėms. Šį apdovanojimą kasmet miesto meras teikia už gražius darbus ir aktyvią visuomeninę veiklą labiausiai pasižymėjusiems kauniečiams.

Taigi ketinome aplankyti kare su separatistais sužeistą dvidešimtmetį Seriožą, gyvenantį Lucko mieste. Jam skeveldra išdraskė pėdą. Viena operacija jau atlikta, po mūsų išvykimo laukė kita. Prognozės nekokios – gali tekti amputuoti koją. Dailininkas susirašinėjo su Seriožos motina, ji skundėsi prastoka sūnaus nuotaika. Todėl vežėme finansinę paramą ir moralinį palaikymą iš Lietuvos.

Kartu reikėjo parsivežti dailininko A.Slapšio sukurtą paveikslų kolekciją „Viduramžių Lietuvos viešpačiai“, prieš tris mėnesius išvežtą į Lucko miestą, kuris su keliais Baltarusijos, Lenkijos bei Lietuvos (Kauno, Ukmergės, Trakų) miestais dalyvauja „Gedimino kelio“ programoje. (Dalyvavimas šiame projekte – tai ne tik gera galimybė plėtoti turizmą tarp keturių valstybių, bet ir proga prisiminti savo istoriją, vienijančius praeities įvykius bei tausoti istorinį paveldą.)

Lucke paroda buvo eksponuota Liubarto pilyje įsikūrusiame muziejuje. Šiam muziejui A.Slapšys nusiuntė penkis savo darbus, kuriuos padovanojo aukcionui. Muziejuje surengto aukciono metu buvo surinkta 1500 eurų, dar 250 eurų dailininkas nusiuntė už du aukcione Vilniaus karininkų ramovėje parduotus paveikslus. Šie pinigai skirti jauno kario gydymui ir reabilitacijai. Vykdamas į šią kelionę dailininkas vežė dar du savo nutapytus paveikslus, juos paliko Lucke, kad pardavus pinigai būtų skirti karių gydymui.

Ta diena, kai nuvykome į Lucką, buvo gedulo diena – miesto gyventojai laidojo jaunuolį karį, žuvusį kautynėse Rytų Ukrainoje. Dvidešimt iš Lucko kilusių ir čia gyvenusių jaunuolių jau yra žuvusių. Lucko miesto meras Romaniuk Nikolai Jaroslavovič, grįžęs iš laidotuvių, laukė mūsų, šešių žmonių, savo kabinete. „Šiandien laidojome jaunuolį, kuris žuvo kautynėse... Labai sunki būna ta diena, kai tenka laidoti savo vaikus,“ – skausmingai kalbėjo meras N.J.Romaniuk. Į mūsų pasiūlymą atvežti vaikus į Lietuvą pailsėti, meras atsakė: „Būtų puiku atvežti ne tiek dėl atostogų, kiek dėl to, kad jie galėtų augti ateičiai...“

„Žmonės nepuola į neviltį, o merginos drąsina vaikinus, kad lauks, kol jie kariauja, o kai šie grįš, žada už jų ištekėti, – pasakojo mus svetingai sutikusi ir visą kelionės laiką su mumis buvusi Natalija Bunda, miesto tarybos narė, Turizmo ir verslo marketingo skyriaus vadovė. – Mes visi eitume kariauti, kad ir šią minutę, bet suprantame, kad turime likti čia, dirbti, palaikyti tvarką, vadovauti miestui.“

Kai kitą dieną paklausiau mus lydėjusio istoriko Piotr Tronevič, kokias žinias pranešė radijas apie padėtį Rytų Ukrainoje, jis paaiškino, kad šias dvi dienas, kol bus su mumis, neklausys radijo, pailsės. „Kai ryte paklausai pranešimų iš kautynių, tą dieną būna labai sunku dirbti“, – sakė P. Tronevič. Jau turbūt nėra miesto, kurio kapinėse nebūtų palaidotų žuvusių karių. Mes taip pat aplankėme Kamenec Podolsko miesto kapines, ant žuvusių karių kapų padėjome gėlių.

Lucko, Chotyno, Kamenec Podolsko miestų merai, su kuriais teko susitikti ir bendrauti, be galo dėkojo lietuviams už ukrainiečių tautos palaikymą, už tai, kad buvome čia su jais: „Mes ne prieš Rusiją, mes prieš rusų tankus, kurie stovi Donecke. Didelės provokacijos, žurnalistai kiršina vieni kitus, situacija tragiška... Dėkojame už palaikymą visai lietuvių tautai. Mūsų žmonės tą labai jaučia, o kariams tai teikia ryžto“.

Iš tikrųjų labai stebino miestų vadovų nuoširdus dėmesys ir begalinis dėkingumas mums, paprastiems (mes nebuvome oficiali delegacija) atvykėliams iš Lietuvos. Tiek gražių žodžių ir jaudinančių emocijų kažin ar beteks kur patirti. Gal nebesvarbu, kurio miesto vadovas vakarienės metu pasakė: „Pati gražiausia moteris pasaulyje – yra Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė...“

Audronė KAMINSKIENĖ, TS-LKD PKT frakcijos tarybos narė, LPKTS Kauno filialo narė

Įvykiai, komentarai

Nori taikos, ruoškis karui

„Angela Merkel įteikė Putinui ultimatumą: arba jis sutinka su Vokietijos ir Prancūzijos taikos planu, numatančiu 70 kilometrų pločio demilitarizuotą zoną, arba Rusija sulauks naujų sankcijų, o Vokietija neprieštaraus, kad Ukrainai būtų tiekiama amerikietiška ginkluotė. Be abejo, mėsmalės, žudynių ir karo nutraukimas atitiktų ir Rusijos, ir Ukrainos, ir viso pasaulio interesus. Pasiūlytas europiečių planas suteikia šansų tokiai perspektyvai, tačiau Putiną mažai jaudina žmonių gyvenimas ir šalies interesai. Jam kur kas svarbiau, kad asmeniškai jam kanclerės pateikta ultimatumo forma atrodo žeminanti ir nepriimtina, o tai reiškia, kad išauga karo paaštrėjimo tikimybė, o amerikiečiams pradėjus tiekti ginklus Ukrainai, karo peraugimas į pasaulinį neišvengiamas… Putiną sustabdyti gali tik asmeninės žūties grėsmė ir baimė netekti valdžios. Jeigu jis (Putinas) pajus tokią grėsmę, tai Minske viskas susiklostys gerai, o jeigu ne – ruoškitės mobilizacijai," – štai taip paskutinius įvykius sprendžiant Ukrainos likimą apibūdino Rusijos opozicionieriai. Visas pasaulis stebėjo vasario pradžioje prasidėjusias Vokietijos ir Prancūzijos vadovų pastangas baigti karą Ukrainos rytuose. Visi laukė, kuo pasibaigs derybos Miunchene, paskui – kaip seksis į Rusiją nuvykusiems Vokietijos kanclerei Angelai Merkel ir Prancūzijos prezidentui Fransua Holandui įtikinti Putiną baigti karą prieš Ukrainą. Kai šį laikraštį skaitytojas laikys rankoje, galbūt jau bus aišku, koks likimas laukia artimiausiu metu ne tik Ukrainos, bet ir pasaulio, o kol kas politologai ir apžvalgininkai spėlioja galimus scenarijus. Laikraštis „The Wall Treet Journal", remdamasis Vakarų valstybių valdininkais, rašo, kad Vokietijos kanclerė davė Putinui laiko iki trečiadienio, vasario 11 dienos, kad sutiktų su pasiūlytu planu, numatančiu taikų konflikto Ukrainoje sureguliavimą. Pagal šaltinius, jeigu Putino pozicija nesikeis, arba bus visai kitokia, nei tikimasi, Berlynas atsakys išplėsdamas sankcijas Rusijos kompanijoms. Negana to, A. Merkel savo nuožiūra pranešė Putinui, kad ji neprieštaraus gynybinių ginklų tiekimui Ukrainai, jeigu JAV priims teigiamą sprendimą šiuo metu svarstomu tiekimo klausimu. Tiesa, laikraščio teigimu, vokiečių valdininkai šio kanclerės pokalbio nekomentavo. Toliau laikraštis rašo, kad europiečiai perspėja, jog vasario 5 dieną prasidėjusios derybos dėl Ukrainos toli gražu negarantuoja sėkmės, o amerikiečių valdininkai apskritai skeptiškai vertina tikimybę, kad Putinas priims Vokietijos ir Prancūzijos taikos planą. Diplomatinėms pastangoms žlugus, JAV ir Europa greičiausiai apsvarstys papildomas sankcijas arba sankcijų derinį kartu su ginklų Ukrainai tiekimu. Tačiau vokiečių valdininkai mano, kad amerikiečių planai tiekti ginklus nėra iki galo apgalvoti, pavyzdžiui, juose nėra pasakyta, kokie būtent ginklai bus tiekiami, kaip bus apmokomi jais naudotis ukrainiečių kariai. Pagal laikraščio šaltinius, lemiamos reikšmės dėl galimybių tiekti Ukrainai ginkluotę turės A. Merkel ir B. Obamos susitikimas Vašingtone. Valstybės sekretorius Džonas Keris anksčiau taip pat yra sakęs, kad prezidentas B. Obama apsispręs būtent po šio susitikimo.

Naujienų agentūra „Bloomberg", pasiremdama neįvardytais trimis šaltiniais, taip pat pranešė, kad JAV prezidentas nepritars ginkluotės tiekimui, jeigu A. Merkel duos suprasti, kad prieštaraus vienašališkam sprendimui siųsti ginklus Ukrainai. Agentūros teigimu, tokiu atveju B. Obama savo sprendimą grįs būtinybe išsaugoti vieningą JAV ir Europos politiką Putino atžvilgiu ir grėsme sukelti tikrą karą su Rusija.

Taigi niekas negali tiksliai pasakyti, ko reikia tikėtis artimiausiu metu. Vasario 7 dieną kalbėdama Miuncheno konferencijoje A. Merkel pareiškė, jog Ukrainai būtinas progresas „negali būti pasiektas didesniu ginklų skaičiumi". Jos manymu, tarptautinė bendruomenė turi pripažinti „karčią tiesą", kad negalima kariniu būdu išspręsti šią krizę. „Tarptautinei bendruomenei teks pagalvoti apie kitus sprendimo būdus", – sakė Vokietijos kanclerė. Tačiau jai netiesiogiai prieštaravo JAV senatorius Džonas Makeinas, pareikšdamas, kad laikas duoti ukrainiečiams galimybę apsiginti, nes Rusija plečia agresiją, o ukrainiečiams teikiama Vakarų pagalba „antklodėmis nepadeda apsiginti nuo rusų tankų".

Vasario 9 dieną Vašingtone įvykęs B. Obamos ir A. Merkel susitikimas buvo svarbus tik tuo, kad abu lyderiai išsiaiškino esamą padėtį ir, atrodo, dideliu optimizmu netryško nė vienas – su Putinu susikalbėti nebus lengva, o gal net neįmanoma… Taip galvoti verčia ir faktas, kad B. Obama neatmetė galimybės tiekti ginklų Ukrainai, o A. Merkel (pripažindama, kad Ukrainos teritorinis vientisumas, įskaitant Krymą ir rusų separatistų užgrobtas teritorijas, turi būti atstatytas) neslėpė abejonių, ar vasario 12 dieną numatomos derybos Minske bus proveržio derybos.

Situacija keičiasi neįprastai greitai. Štai ką tik pasiekė žinia, kad ukrainiečiai paprašė ES lyderių neįvesti naujų sankcijų Rusijai bent jau iki trečiadienio derybų rezultatų – tokiu žingsniu ukrainiečiai nori parodyti geranoriškumą ir nesuteikti „argumentų" Rusijai derybose. Tik vargu, ar Putinas tai įvertins? Juk ne šiaip politologai pastebėjo, kad vien faktas – Prancūzijos ir Vokietijos vadovų vizitas į Maskvą, ieškant kontakto su Putinu – pastarojo yra suvokiamas kaip europiečių silpnumo ženklas. Atseit, man jūs nereikalingi, o štai aš jums… Be jokios abejonės, tokios pozicijos jis laikysis ir Minske susitikęs su A. Merkel, F. Holandu ir Petru Porošenka. Kas žino – iki to laiko gal ir rusų separatistai Ukrainos teritorijoje pasistūmės į priekį keliasdešimt kilometrų – juk ką tik pas juos atvyko nauja „humanitarinė pagalba" iš Rusijos. O tada Putinas pareikalaus, kad kaip tik ta nauja linija būtų taikos sąlyga. Ir netgi sėkmės atveju – taikos Rytų Ukrainoje niekas nedrįstų garantuoti, kad ta taika bus amžina… Juk Minsko susitarimai, kuriuos prie derybų stalo rugsėjo mėnesį pasirašė Rusija su Ukraina, nuo pat pasirašymo akimirkos Putino buvo paminti. Tai yra, jis pasirašė juos net neketindamas laikytis susitarimų. Ar ne bandito logika?

Išdavikiška viešoji erdvė

Geras dalykas socialiniai tinklai ir internetiniai žiniasklaidos tinklapiai – juose galima sutikti žmones tokius, kokių oficialioje aplinkoje net neįsivaizduotum. Kai kada net nesinori patikėti, kad tas imponuojantis erudicija ir padorumu žmogus gali plūstis kaip „sapožnikas". Jau niekam ne naujiena, kad socialiniuose tinkluose mėgsta pasikeikti ir vienas kitą paskutiniais įvaizdžiais „padabinti" televizijos žvaigždė Ramanauskas su žurnalistu Raču, nuošalyje nelieka rašytojas ir publicistas Užkalnis, netgi iš pažiūros taiki ekonomistė Aušra Maldeikienė, savivaldos rinkimų kandidatė, „Facebook" komentaruose nesidrovi pašnekovus išvadinti „bukiais", menkais žmogeliais palyginti su ja; mėgsta oponentus su purvais sumaišyti vadinamųjų tautininkų „ideologai". Bet garsiausiais akordais šiomis dienomis nuskambėjo Alytaus meras Jurgis Krasnickas, neapdairiai pasidalijęs savo nuomone apie „sup…" Lietuvą, dėl kurios neverta „kru…" – tą keiksmažodžių srautą kažkas įrašė ir paviešino. Skandalas garantuotas, ypač po to, kai meras iš pradžių neigė apskritai, kad tai jo balsas, paskui ėmė įrodinėti, kad balsas jo, bet žodžiai paimti iš skirtingų kontekstų, o kai kurie ir sufabrikuoti, mat jis apskritai nesikeikia. „Gražiausia" šioje istorijoje socialdemokratų pozicija – jie stoja mūru ginti savo nario, nepaisant to, kad abejonių jo nekaltumu šiame skandale daugiau nei leidžia tikėti nekaltumo prezumpcija. Savaime suprantama, socdemams švarių rankų politika svetima. Prisiminkime Vilniaus vicemero Romo Adomavičiaus atvejį – pagautą su kyšiu jį irgi dangstė kolegos partiečiai, vietoj to, kad parodytų principingumą. Galbūt kai kas sakys, kad visos šios istorijos – paprasčiausios priešrinkiminės kovos intrigos, bet kodėl tai negalėtų būti kažkieno pilietinė veikla, kai matant, kad valdininkas elgiasi nusikalstamai, bet įrodyti nėra galimybių, imama ir pasitelkiama viešuma.

Gintaras MARKEVIČIUS

Ukrainai reikalinga visokeriopa pagalba

Vasario 7 dieną Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, dalyvaudama tarptautinėje Miuncheno saugumo konferencijoje, susitiko su Ukrainos prezidentu Petro Porošenka. Dvišaliame susitikime prezidentai aptarė situaciją Ukrainoje ir kalbėjo apie ES paramos priemones šiai šaliai.

Lietuvos vadovė pabrėžė, kad aštrėjanti padėtis Ukrainoje, kuri reikalauja vis daugiau civilių žmonių aukų, kelia grėsmę viso regiono taikai ir saugumui. Rusijos agresija prieš Ukrainą turi būti nedelsiant sustabdyta. Europa Ukrainai turi suteikti visokeriopą pagalbą.

Prezidentė kartu su Ukrainos vadovu, Bulgarijos bei Suomijos prezidentais Rosenu Plevnelievu ir Sauli Niinisto, JAV viceprezidentu Joe Bidenu taip pat dalyvavo diskusijoje apie dabartinę Ukrainos ir Europos saugumo padėtį.

Šalies vadovė pabrėžė, kad Lietuva turi tą pačią kaimynę kaip ir Ukraina – Rusiją, kuri vykdo atvirą karinę agresiją, siunčia karius ir karinę techniką kovoti į Ukrainos teritoriją.

Lietuvos vadovės teigimu, Rusija, siekdama išlaikyti savo įtaką regione, naudoja politinio spaudimo priemones – ekonomines blokadas, naftos tiekimo sustabdymą, diskriminacines muitų procedūras, nesąžiningas dujų kainas, nuolatos demonstruoja savo karinę galią NATO pasienyje.

Prezidentės teigimu, Ukrainai reikalinga visokeriopa Europos parama. Negalima išduoti Ukrainos dėl ekonominės naudos. Nes jei ją išduosime, išduosime patys save. Taip pat valstybės vadovė sakė, kad Lietuva teikia visokeriopą paramą Ukrainai, nes supranta, jei šiuo metu nepadėsime šiai valstybei, agresija gali būti nukreipta ir prieš Baltijos valstybes.

Prezidentės spaudos tarnyba

Užsiprenumeruokite „Tremtinį"

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto", „Pay Post" skyriuje, per „Lietuvos pašto" laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:
1 mėn. – 2,36 Eur (8,16 Lt), 3 mėn. – 7,09 Eur (24,48 Lt).

Sveikiname

Garbingo **90-ojo** jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname **Genę AMBRAZAITIENĘ**, buvusią Igarkos tremtinę, linkėdami stiprios sveikatos, dvasios ramybės, ilgų ir laimingų metų ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

Garbingo **85-ojo** jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname **Oną BILIŪNIENĘ**, buvusią Intos lagerių kankinę, linkėdami stiprios sveikatos, dvasios ramybės, ilgų ir laimingų metų ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

Jubiliejinių gimtadienių proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Jonavos filialo narius:

Danutę PAULAUSKIENĘ – 85-ojo, Joaną EGLINSKIENĘ – 75-ojo, Aleksandrą LOGINOVĄ – 60-ojo.

Linkime stiprios sveikatos, dvasios ramybės, daug laimės ir džiaugsmo gyvenime bei Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

Gražaus **65-ojo** jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Jurbarko filialo valdybos narį **Antaną GIRDŽIŲ** ir linkime stiprios sveikatos, žvalios nuotaikos, stiprybės bei džiugių akimirkų.

LPKTS Jurbarko filialas

Dėmesio!

Jau išleista Stanislovo Abromavičiaus ir Dariaus Juodžio knyga „Jonas Misiūnas-Žalias Velnias“.

Autoriai ir leidėjai dėkoja parėmusiems knygos išleidimą: Birutei Ambraškienei, Juozui Barisai, Edmundui Černiauskui, Jonui Gerdviliui, Česiui Vaclovui Grigui, Povilui Jakučioniui, Albinui Jaškevičiui, Antanui Kasperavičiui, Raimondui Monkevičiui, Kazimierui Algirdui Pečiukoniui, Sofijai Survilienei, Elenai Tamkūnienei, Salomėjai Užupienei, Aldonai Vaitkevičienei, Onai Vilimienei, Romualdui Voroneckui ir kviečia atsiimti knygą „Tremtinio“ redakcijoje, Laisvės al. 39, Kaune, 5 kabinete; tel. (8 37) 323 204.

Puoselėjančios meilę Tėvynei

Vasario 7-ąją, tradiciškai minėdamos Lietuvos didžiosios kunigaikšienės Birutės, Vytauto Didžiojo motinos, savo gyvenimą pašventusios valstybei ir šeimai, vardadienį Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Birutės karininkų šeimų moterų sąjungos narės pabūti kartu vėl sukvietė savo artimuosius ir garbingus svečius.

Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Įgulos) bažnyčioje Kauno įgulos kapelionas kpt. Tomas Karklys aukojo šv. Mišias. Po šv. Mišių pašventino LDK Birutės karininkų šeimų moterų sąjungos vėliavą, jungiančią įgulose įsteigtas draugijas.

Kauno įgulos karininkų ramovės salėje susirinkusieji giedojo Lietuvos Respublikos himną, tylos minutę susikaupė atiduodami pagarbą Amžinybėn iškeliavusioms birutietėms ir už Tėvynės laisvę žuvusiesiems. Skambant kanklėms nuvilnijo ir tradicinė Birutės daina; jubiliejinį birutiečių aukurą, taikos ir vienybės simbolį, įžiebė LDK Birutės karininkų šeimų moterų sąjungos pirmininkė Namida Pocienė ir Kauno, Vilniaus, Marijampolės, Panevėžio, Klaipėdos, Alytaus draugijų pirmininkės bei besikuriančios Šiaulių draugijos atstovė. Savąsias liepsneles į aukurą sudėjo net 13 naujų narių, Lietuvos karininkų žmonų. Ant jų tautinio drabužio LDK Birutės karininkų šeimų moterų draugijos pirmininkė Namida Pocienė prisegė sidabrinę rūtos šakelę su aukso karūna – organizacijos ženklą; Kauno draugijos pirmininkė Edita Almonaitienė pasveikino naująsias birutietes ir kvietė garbingai įsitraukti į patikėtą misiją.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos prof. Valdas Rakutis apžvelgė praeities, dabarties ir ateities svarbiausius organizacijos veiklos momentus.

Susirinkę svečiai birutietėms nešykštėjo nuoširdžiausių palinkėjimų LDK Birutės karininkų šeimų moterų draugijos 90-mečio, po sovietų okupacijos atkūrimo Kaune 25-mečio ir Sąjungos 15-mečio proga.

„Mielos birutietės, sveikinu jus gražios sukakties proga, kuri yra ir visos Lietuvos sukaktis. Jūsų organizacijos įkūrimas buvo reikšmingas įvykis visai Lietuvos kariuomenei. Mūsų karininkus drąsiems ir ir pasiaukojantiems žygiams visada įkvėpė dvi mylimosios – Tėvynė ir moteris. Ir šiandien jūs prisiėmėte atsakingą užduotį – puoselėti ir kurstyti meilę Tėvynei savo šeimose ir Lietuvoje. Esate atsidavimo, ištikimybės ir rūpestingumo idealas. Kartu su LDK Birutės vardu pasirinkote ir jo nešamą simbolį – būti Lietuvos stiprybe, ir auginti ateities lyderius, asmenybes, kurie garsins Lietuvą pasaulyje. Pasirinkote ir esate savo pasirinkimui ištikimos. Ačiū jums, Lietuvos moterys“, – sakoma Lietuvos Respublikos Prezidentės palinkėjime.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarė, Lietuvos Respublikos Seimo narė Rasa Juknevičienė sveikindama sakė: „Už nuveiktus darbus Tėvynės, Lietuvos kariuomenės ir karininkų šeimų labui dėkoju ištisoms birutiečių kartoms. Jūsų organizacijos istorija apima viltingą prieškarį, siaubingą okupacijos laikotarpį, lagerius, Sibiro tremties platybes, už Atlanto atsidūrusių karininkų žmonų veiklą, bei Kovo 11-osios Lietuvą, kurioje jūs vėl atradote galimybę dirbti kariuomenės ir Tėvynės labui. Tikiu, kad žmogus, pasirenkantis aktyvią savanorystę dėl visuomenės yra ypatingas. Ačiū.“

Birutietėms dėkojo Lietuvos kariuomenės vado gen. mjr. Jono Vytauto Žuko vardu dėkojo įgaliota kariuomenės vyriausioji patarėja Danguolė Bičkauskienė, krašto apsaugos ministro vardu – jo patarėja Gintarė Janulaitytė, Seimo narys prof. Arimantas Dumčius, LPKTS garbės pirmininkas Antanas Lukša bei valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, Atkuriamojo Seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, Vytautų klubo garbės prezidentas Vytautas Juodka su Vytautais, Lietuvos atsargos karininkų Kauno apskrities skyriaus vadas dr. Jonas Andriuškevičius, ats. mjr. Gediminas Reutas, Kauno, Vilniaus ir Palangos karininkų ramovių viršininkai ir kiti garbingi svečiai.

Kauno miesto meras už aktyvią visuomeninę veiklą apdovanojo LDK karininkų šeimų moterų draugijos pirmininkę Namidą Pocienę Kauno miesto burmistro Jono Vileišio pasidabruotu medaliu, o Kauno Sąjūdžio pirmininkas Raimundas Kaminskas– Kauno draugijos pirmininkę Editą Almonaitienę – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo medaliu. Krašto apsaugos ministro padėkomis apdovanotos birutietės: Irina Astra Burokienė, Aldona Žeibienė ir Sigita Stonkienė, Kauno miesto mero padėkomis: Dalia Lukšaitė-Maciukevičienė, Rita Dovydaitytė-Dagienė, Asta Reklaitytė .

Dalia LUKŠAITĖ-MACIUKEVIČIENĖ

Rimanto Žeimio nuotrauka

Knygos „Traukinys rieda į amžinastį“ sutiktuvės

Knygos perleidimo iniciatorė Ina Kasputienė

(atkelta iš 1 psl.)

Knygą pristatęs ir istorinį laikotarpį apžvelgęs LGGRTC istorikas Darius Juodis pabrėžė, kad S. Jameikio prisiminimai ypač vertingi, nes yra autentiški, juose aprašytas Antrojo pasaulinio karo metų sovietinio lagerio kalinių gyvenimas, be to, prisiminimai užrašyti 1988–1989 metais, be kitų įtakos. S. Jameikis prisiminimuose nejaučia neapykantos nė vienai tautai, nesutapatina režimo ir asmens.

Knygos perleidimo iniciatorė, dviejų šioje knygoje aprašomų baisaus likimo žmonių vaikaitė Ina Kasputienė pasakojo, kad šią knygą perleisti paskatino mintis, kad žmonės turi žinoti sovietų nusikaltimus, ypač Ukrainos įvykių kontekste.

Šioje knygoje aprašomo tragiško likimo Kauno savivaldybės brandmajoro Stasio Dumčiaus sūnus, LR Seimo narys prof. Arimantas Dumčius pasakojo pažinojęs kelis šioje knygoje minimus žmones. Jis apžvelgė trėmimų ir 1940–1953 metų Lietuvos gyventojų netekčių statistiką.

Dokumentinio filmo „Akys virš kryžių“ apie Stasį Jameikį autorius Antanas Maciulevičius kalbėjo apie filmo kūrimo aplinkybes bei jo herojų Stasį Jameikį, kuris, nors būdamas labai silpnos sveikatos, ryžosi filmuotis, nes „tai reikia daryti dėl ateities“.

Teisininkė Ina Bedorfienė, Archangelsko lageryje 1942 metais iš bado mirusio policijos departamento viršininko duktė, pasakojo, kad apie savo tėvelio likimą sužinojo tik susipažinusi su S. Jameikiu, o nuvykusi į Archangelską sužinojo, kad tėvelis net nebuvo nuteistas...

Renginio pabaigoje LPKTS valdybos pirmininkė įteikė padėkas knygos išleidimo iniciatoriams, LPKTS Kauno filialo pirmininkas Juozas Savickas padėkojo filmo autoriui A.Maciulevičiui, o rašytojas Stanislovas Abromavičius tarė nuoširdų ačiū Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai už istorinę vertę turinčių knygų ir savaitraščio „Tremtinys“ leidybą.

Kaunėnų bendruomenės centro ansamblis visus sušildė nuotaikingomis dainomis.

Jolita NAVICKIENĖ

Jono Sakelio nuotrauka

Vasario 16-oji geopolitikos kontekste

(atkelta iš 1 psl.)

Gudrūs CK lapinai atsiskyrė nuo SSKP, įkūrė lyg ir savarankišką LKP, užgrobė ekonomiką (premjerė K.Prunskienė ir jos pavaduotojas A.Brazauskas), „kaip nereikalingo balasto atsikratė kvailiausių–ortodoksinių komunistų“ (ten pat), kurį laiką lakštingalų balsais suokė ditirambus Lietuvos nepriklausomybei, politinę valdžią palikę idealistams sąjūdiečiams.

Kol tauta džiaugėsi, sparnuojama laisvės euforijos, LKP gensekas A.Brazauskas gudriai šypsojosi ir sočiame, ramiame veide akis primerkęs vienoje TV laidoje kalbėjo: „Kas valdo pinigus, tas valdo ir valstybę“. Kai visa valdžia Lietuvoje jau buvo užgrobta, komunizmo šmėklos išlindo į paviršių ir užvedusios galingesnes negu Stalino ir Gebelso propagandines mašinas užvaldė politines struktūras.

Po 1992 metų rinkimų, kai į valdžią sugrįžo buvę nomenklatūriniai komunistai ir jų atžalos, Fransuaza Thom rašė: „Lietuvoje laimėjo ne partija ar frakcija, o buvusi valdžios struktūra. Komunistai valdė Lietuvą (kaip ir Rytų Europą) ir iki rinkimų. Tačiau Lietuvoje jie įgijo ir politinę valdžią“ (ten pat).

Imperijos ilgesys

Politologė tarptautininkė komunistų Lietuvoje laimėjime įžvelgė didelę grėsmę Lietuvos nepriklausomybei ir valstybingumui iš Rusijos pusės. Ji tada rašė: „Imperinis mąstymas, besiformuojantis jau tūkstantį metų, negalėjo staiga imti ir išnykti... Rusija... tai ne tauta, o imperija, apimta vis didėjančios krizės. Valdžios elitas postringauja apie „įtakos sferas“, kaip gerais Molotovo-Ribentropo laikais... Šiuo metu Rusijoje kyla imperijos ilgesys, nedviprasmiškai ima ryškėti pavojinga Rusijos imperijos atgaivinimo tendencija.“ (Fransuaza Thom. Sortir du sovietisme / vertė G.Dabašinskas. – Veidas, 1993, N. 10, p. 11) Todėl ji labai abejojo, „ar sugebės išlikti Lietuva ir kitos Baltijos valstybės, išsaugoti realią, o ne simbolinę nepriklausomybę, ar išsilaikys traukiama į posovietines neaprėpiamas Rusijos erdves“ (ten pat). Tam rusai jau turi sugalvoję ir praktiškai patikrinę Moldovos scenarijų: užvaldė Moldovos energetiką, beliko sužlugdyti finansinę sistemą, uždusinti nacionalinę valiutą, įvesti dvigubą pilietybę... ir imperija iš esmės bus atkurta... Be to, tokie veiksmai idealiai dera su karine jėga, kaip buvo padaryta Moldovoje, įvedus 14-ąją Rusijos kariuomenę. Taip buvo savo laiku padaryta ir Gruzijoje, užsmaugus joje nepriklausomybę ir įvedus Ševardnadzės diktatūrą. Pagal scenarijų – po Ukrainos kitas kąsnis imperialistinės Rusijos planuose, kaip teigia politologai tarptautininkai, – Baltijos valstybės... Pirmasis žingsnis su „Lukoil“ ir „Gazprom“ įsigalėjimu Lietuvoje ir jo nevaržoma politine agitacine–propagandine veikla – jau žengtas (ten pat). Dabar prieš Baltijos valstybes kariaujamas toks intensyvus informacinis karas, pasitelkus mūsų tautiečius ir užmigdžius VSD ir prokurorus letargo miegu, kokio pasaulis iki šiol neregėjo.

Bet, ko gero, visų pasaulio politologų nuostabai, Kremliaus sumąstytas Ševardnadzės scenarijus Lietuvoje nepasitvirtino. Lietuva, nors ir komunistinė, ištrūko iš imperijos zonos. Kaip rašė žurnalistė Lina Pečeliūnienė, Brazauskas, užtemptas ant geležinkelio bėgių, nors iš pradžių ir labai atkakliai spyriojosi, vis dėl to tais bėgiais nuvažiavo ir į NATO, ir į Europos Sąjungą. Komunistai teigia, kad jie tai darė iš didelės meilės Tėvynei Lietuvai. Man atrodo, viskas daug paprasčiau: grupei draugų su jų genseku priešakyje „prichvatizavus“ „partijos auksą“ ir įsitikinus, kad per dieną galima tapti milijonieriumi ir kad tas milijonas – „tavo šventa nuosavybė“ – gobšumas nustelbė baimę. Dėl to ir eita V.Landsbergio nužymėtu keliu. O susikrovus, kaip A.Brazauskui, dešimtis ir šimtus milijonų, juos jau gaila atiduoti Putinui. Todėl ir gana nuoširdžiai siekta įgyti saugumo skydą. Tačiau tiems, kurie buvo šiek tiek toliau nuo lovio, leidžiama vykdyti Moldovos scenarijų. Ir jis vykdomas iki šiol. Lietuvos burės sugrįžti į Rusijos imperijos glėbį jau buvo gerokai pakeltos... Fransuazos Thom nuomone, „ne todėl, kad Maskva stipri, o todėl, kad palaužtas pasipriešinimas. Vakarai tik tada padės, jei patys Rytų Europos žmonės turės ryžto sau padėti; jei jie patys rodys nepalaužiamą troškimą būti laisvi“ (Fransuaza Thom. Tik teisinė valstybė gali įvesti teisinę tvarką // Lietuvos Aidas. 1993.).

Tyrinėjimai geopolitikos kontekste

Tik aštuonioliktaisiais Nepriklausomybės metais kritinė dalis sąmoningų valstybės piliečių buvo parodę „nepalaužiamą troškimą būti laisviems“ ir per Seimo rinkimus stumtelėjo A.Brazausko grupės lapinus į politikos pakraštį. O jie, iššlavę valstybės iždą iki paskutinio lito, ir kaip kadaise latrai plikbajoriai, gerokai ir skolon paulioję, ramūs, kaip nutukę katinai, kai Lietuvos turtas jų kišenėse, dar vardan linksmumo pasišaipydami, liejo „krokodilo ašaras“, kad A.Kubiliaus Vyriausybė nemoka tvarkyti ekonomikos. Ir vėl laimėjo rinkimus. Kaip vilkas, eidamas pjauti ožiukų, kuriam laikui paplonino liežuvius. Matyt, iki rinkimų 2016 metais.

Praėjus daugiau negu dešimčiai metų po jos paskutinio straipsnio Lietuvoje, prof. Fransuaza Thom svarbiausiais pokyčiais Rytų ir Vakarų Europoje įvardijo „laisvą žodį ir nevaržomą minčių sklaidą“ ir tai, kad tos valstybės, įstojusios į euroatlantines struktūras, tapo geopolitikos subjektais ir objektais. Todėl ir visi pokyčiai tose valstybėse, tarp jų ir Baltijos šalyse, tyrinėtini geopolitikos kontekste.

Žvelgiant iš geopolitikos aukštumų, Antrasis pasaulinis karas buvo tik dabartinės politikos pradžia. Joje stalinistinis totalitarizmas įveikė nacistinį totalitarizmą, tačiau stalinistinis režimas, dešimtmečiams okupavęs Baltijos šalis ir čia penkiasdešimt metų vykdęs fizinį ir dvasinį pavergtų tautų genocidą, tik laikinai prislopino pūliuojančią tautų kančios žaizdą, bet neužgesino jų laisvės troškimo. Susiformavus palankiai geopolitinei situacijai ir susvyravus imperialistinei Rusijai, tautos pakilo į nacionalinę išsivaduojamąją kovą ir vienur daugiau, kitur mažiau kraujo praliejusios, atkūrė savo nepriklausomas valstybes ir vienos geriau, kitos blogiau jose ekonomiškai tvarkosi.

Atėjęs į Rusijos valdžią V.Putinas politinę situaciją Rusijoje, vėliau ir visą geopolitinę situaciją kardinaliai pakeitė. Jis sugrąžino Rusiją į Antrojo pasaulinio karo pabaigą, kai Rusija tapo nugalėtoja; užvedė ir paleido dirbti maksimaliu pajėgumu politinę agitacinę-propagandinę mašiną, kuri be perstojo kartoja: „Štai kokia puiki buvo mūsų sistema, kuri atnešė pergalę... Rusija tapo lygiaverte didžiosioms pasaulio galiūnėms valstybe...“ Jis prikėlė iš rezignacijos ruso dvasią, pradėjo jaukinti ją prie minties: „Ak, kaip puiku yra totalitarizmas...“

Kas gali pažadinti Europą?

Per dešimtmetį V.Putinas daug pasiekė. Dabar daugelis prancūzų ir ne tik prancūzų yra įsitikinę, kad dabartinis pasaulis yra padalytas į Amerikos įtakos zoną ir Rusijos įtakos zoną, tarsi kitų valstybių ir nebūtų.

Fransuaza Thom stažavosi Rusijoje Brežnevo laikais. Ji tada net ir nesuvokė, ką tai reiškia būti maža tauta didelėje Rusijoje. Rusams Pabaltijis buvo malonios atostogos, o jai – susitikimas su lietuviais – didelis atradimas. Ji tik tada ir suvokė, kad komunizmo studijose nacionalinis faktorius yra labai svarbus. Po išsivaduojamųjų judėjimų Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje buvo manoma, kad tose valstybėse komunizmas – išrautas amžinai. Bet taip neatsitiko. Ir kol nebus tos šalys dekomunizuotos – tikros laisvės nei Baltijos šalyse, nei Gruzijoje, nei Ukrainoje nebus.

Kitas klausimas – į ką toms šalims remtis? Prancūzijoje laisvė jau seniai nustojo būti vertybe. Europoje, kaip ir buvo pranašauta filosofo O. Špenglerio 20 amžiaus pradžioje, dabar valios saulėlydžio apogėjus. Europa – aptingusi, suglebusi, bevalė, susirūpinusi savo gerove. Tik naujieji europiečiai gali pažadinti Europą, įlieti į jos gyslas gyvo kraujo. Prancūzija ir Vokietija – paralyžiuotos socializmo. Tuo keliu eina Italija, Ispanija, jau nekalbant apie Graikiją. Prancūzų socialistai neidealizuoja dabartinės Rusijos, tačiau jie norėtų Trockio modelio socializmo; jie ilgisi imperijos. Imperija suteikė SSRS svorį tarptautiniu lygmeniu. Pagal Šarlio de Golio projektą, Prancūzija turėjo tapti Europos lydere. Jai reikėjo susilpninti atgaunančią jėgas Vokietiją. Todėl Prancūzija bičiuliavosi su komunistine Rusija. Dabar situacija pasikeitė: Prancūzija nuo importuoto komunizmo iš Rusijos ir milijonų imigrantų kraštutinai susilpnėjo. Vokietija iki pastarųjų metų jautė širdgraužą dėl jos nacių su Hitleriu priešakyje pradėto Antrojo pasaulinio karo ir kartu su Prancūzija ilgam buvo pasitraukusios į šešėlį. Dar tik visiškai neseniai ir Vokietija, ir Prancūzija vėl atgavo jėgas Europoje, pagal vadinamą „Merkozy“ (A.Merkel plius N. Sarkozy) projektą. Tik ar ilgam? Dabartinė socialistinė Prancūzijos valdžia akivaizdžiai naikina tai, kas buvo pasiekta, padlaižiaudama Rusijos agresyviai politikai. Belieka tik tikėtis, kad sveikas prancūzų protas, o ne emocijos, nugalės. Žlugęs „Merkozy“ projektas – tai pirmasis žingsnis į Europos Sąjungos saulėlydį. O kas tada? Nors prognozuojama, kad pagrindine Amerikos varžove geopolitikoje taptų Kinija, manau, tai neatsitiks. Putinistinė Rusija savo šanso susiremti su Amerika niekam neužleis. Išmintingas Azijos liūtas, kaip jau ne kartą atsitiko, liks snausti ant savo minkštos šilkinės pagalvėlės, stiprindamas savo ekonominius raumenis, ir leis kautis tarpusavyje dėl pranašumo geopolitikoje Amerikai ir Rusijai. Leis joms susilpninti viena kitą. Tik šį kartą politikos pagrindinis smaigalys nukreiptas ne į ekonominį pranašumą ar į karinę galią, bet į žmonių protą.

V.Putinas, iniciavęs grįžimą į karo pabaigą, pradėjo naują Rusijos politikos ir karo etapą. To karo priešakinėse linijose komunizmas ir nacionalsocializmas, ideologijos, kurios kovojo tarpusavyje Antrojo pasaulinio karo metais, dabartinėje Rusijoje sulietos į visumą, vadinamą putinizmu, kartais našizmu, įgauna pagreitį ir veiksmą, išbandant naujausius Rusijos ginklus Ukrainoje, siekiančioje laisvės, žudant tūkstančius jos piliečių. Po Irano vadovo diplomatinio žygio į Amerikos žemyną, siekiant rasti sąjungininkų tarp to žemyno komunizmo pažeistų valstybių, putinizmas ateina ir į Ameriką, siekdamas ją susilpninti iš vidaus.

Neįžiūrimas pavojingas priešas

Taigi Lietuva šią Vasario 16-ąją pasitinka vėl geopolitinio karo, tik šį kartą aršaus ideologinio informacinio, sąlygomis. Gaila, kad Lietuvoje nesuvokiama, kad šis karas yra nemažiau pavojingas, negu karinės galios, ir informacinėje apnuodytoje erdvėje neįžiūrimas pavojingas tautos ir valstybės saugumui priešas. Deja, šiame kare patys aršiausi yra mūsų tautiečiai. Nors yra konkrečių veiksmų ir ženklų, kad iškilus karinei grėsmei iš išorės, būsime apginti, tačiau daugelio mūsų protai kasdien yra žudomi. Kol 70 procentų Lietuvos gyventojų už laisvę ir nepriklausomybę yra svarbiau materialinė gerovė, kasdien tų protų prarandame vis daugiau. Komunizmo šmėkla, jojanti ant materijos arkliuko, dar yra stipri ir galinga, nepaleidžia daugelio lietuvių sielų iš materialistinio ledynmečio gniaužtų. Kol ledynmečio neįveiksime – tikros laisvės neturėsime. Laisvi būsime tik tada, kai gebėsime įvardyti tos pelkės negandas ir ją nusausinsime, kai suprasime, kad mes galime tai padaryti ir sugebame daugiau, negu mums patiems atrodo. Tam trūksta tiek nedaug – tik pažadinti iš gilaus miego VSD ir prokurorus, įtikinti juos, kad karas yra karas ir kovojantys prieš Lietuvą yra mūsų priešai. Tačiau svarbiausia – atitirpinti savo sielas ir atgaivinti pamiršus visus mums primestus partiškumus, tautos vienybę.

Prof. Ona VOVERIENĖ

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Jonas Paulius
1927–2015

Gimė Tauragės r. Žygaičių k. Šeimoje augo trys vaikai. 1952 m. Paulių šeimą sovietai ištrėmė į Krasnojarsko kr. N. Ingušo r. Sibire Jonas vedė lietuvaitę Ksaverą. Gimė sūnelis. Kūdikėliui buvo tik keli mėnesiais, kai šeima grįžo į Lietuvą. Padedami gerų žmonių apsistojo Šilutėje. Įsidarbino duonos kepykloje. Gimė dar sūnus ir duktė.

Palaidotas senosiose Šilutės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus, vaikaičius, provaikaičius.

LPKTS Šilutės filialas

Bronius Zajančkauskas
1927–2014

Buvo Didžiosios Kovos apygardos Laisvės kovų dalyvis. 1946 m. karo tribunolo nuteistas 8 m. laivės atėmimo. Kalėjo Vorkutos, Magadano, Kolymos, Komijos lageriuose, dirbo šachtose. Grįžęs į Lietuvą gyveno Elektrėnuose, buvo LPKS Elektrėnų poskyrio aktyvus narys.

Palaidotas Elektrėnų kapinėse.

Užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKS Elektrėnų poskyris

Jadvyga Paulauskaitė-Kiržgalvienė
1925–2015

Gimė Raseinių aps. Betygalos valsč. Navininkų k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. šeimą ištrėmė į Irkutsko sr. Taišeto r. Ilaukos gyv. Tremtyje ištekėjo už Juozo Kiržgalvio. Grįžusi į Lietuvą apsigyveno Šilalės r. Obelyno k. Užaugino tris sūnus ir dvi dukteris.

Palaidota senosiose Šilalės parapijos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris, sūnus, vaikaičius, gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Vasario 15 d. (sekmadienį) kviečiame į Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos minėjimą Kruonio miške

17 val. šv. Mišias Kruonio bažnyčioje aukos vyskupas Juozapas Matulaitis, giedos Lietuvos nacionalinės filharmonijos solistas Danielius Sadauskas.

18 val. iš Kruonio miestelio aikštės į mišką, kur užkasti 1946 metų vasario 15-osios naktį žuvę trys Lietuvos partizanai, pajudės iškilminga eisena su vėliavomis, deglais, žvakėmis ir gėlėmis.

Prašome nepamiršti šiltai apsirengti ir apsiauti, pasiimti žvakučių, deglų, vėliavų ar vėliavėlių.

Organizatoriai: Kaišiadorių rajono savivaldybė, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Kaišiadorių vyskupijos kurija, Kruonio kultūros centras, Kruonio gimnazija.

Teirautis tel. (8 346) 47 373, 8 682 65 678, 8 615 29 907.

Vasario 16-osios renginiai Kaune

10 val. – šv. Mišios Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Įgulos) bažnyčioje.

11 val. – Kauno studentų, moksleivių bei visuomeninių organizacijų eisena nuo Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios bei nuo Kauno šv. Arkangelo Mykolo (Įgulos) bažnyčios į Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelį.

11.40 val. – varpų muzikos koncertas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12 val. – iškilmingas minėjimas, Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ceremonija, jaunesniųjų karininkų kursų vadų priesaikos ceremonija, gėlių padėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12.40 val. – skulptūros „Karys“ atidengimo ceremonija ir koncertas „Valstybę pašaukti branginti“ Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Dalyvaus grupė „Thundertale“.

16 val. – koncertas Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje (Žemaičių g. 31A). Dalyvaus Kauno vyrų choras „Perkūnas“ ir solistas Liudas Mikalauskas.

Prisiminkime Tabalenkos kautynes

1945 metų vasario 14 dieną Alytaus apskrities Butrimonių valsčiaus Tabalenkos kaime, Jono Dudavičiaus sodyboje, NKVD vidaus kariuomenės 298-ojo šaulių pulko kareiviai kartu su Butrimonių valsčiaus stribais užpuolė Prano Paulausko-Šarūno vadovaujamą partizanų būrį. Kautynėse žuvo devyni (kitais duomenimis – dešimt) partizanai. Iš jų žinomi: Juozas Adžgauskas (mirė Alytuje nuo žaizdų), Jonas Cipkus, Petras Karpavičius, Vincas Ražanauskas ir Vincas Žigas. Taip pat žuvo civilė Marija Kiškienė su kūdikiu, suimti Juozas Danys iš Pabalių kaimo ir sužeistas Mykolas Paukštys.

Juozas Adžgauskas, Adomo, gimė 1922 metais Alytaus apskrities Pivašiūnų valsčiaus Skraičionių kaime. Sovietų sąjungai reokupavus Lietuvą, įstojo į Dainavos apygardos partizanų būrį, vadovaujamą Prano Paulausko-Šarūno. 1945 metų vasario 14 dieną kautynių metu partizanas Juozas Adžgauskas buvo sunkiai sužeistas ir vieno asmens slapta parvežtas į tėvų namus. Tėvas sūnų nuvežė į Alytaus ligoninę, kurioje jis tą pačią dieną mirė. Gedulo metu stribai įsiveržė į tėvų namus, partizano palaikus iš karsto įsimetė į vežimą. Nuvežę į Butrimonis numetė turgaus aikštėje šalia kitų kautynėse žuvusių partizanų. Tėvų klėtį ir tvartą padegė. 1947 metų balandžio 4 dieną žuvusio partizano šeima – tėvas Adomas, gimęs 1896 metais, motina Anelė, gimusi 1898 metais, seserys Bronė, gimusi 1925 metais, ir Domicelė, gimusi 1930 metais, – ištremta į Tiumenės sritį. 1948 metais tėvas mirė tremtyje.

Gintaras LUČINSKAS

Mitabynės tragedijos septyniasdešimtmetis

Prieš septyniasdešimt metų 1945-ųjų vasario 2 dieną įvyko tragedija Mitabynės kaime, Panevėžio rajone. Eidami Jutiškių pamiške buvo užklupti partizanai. Iš jų penki žuvo: Lietuvos puskarininkis, būrio vadas Petras Kulbis, broliai Antanas ir Juozas Kirkilai, Povilas Krikščeliūnas ir Petrulis. Buvo nukautų sovietų kareivių. Įsiutę skrebai, pilni pykčio ir ištroškę kraujo, sugriuvo į Savickų sodybą.

Šeimininkų duktė Adelė iš karto buvo peršauta, tačiau įšliaužė į rūsį-žeminę. Po mūšio ją surado ir šautuvų buožėmis užmušė. Nušovė motiną ir tėvą, beeinantį iš trobos, sudegino namus. Gaisre sudegė ir Savicko kūnas. Liko dešimtmetis sūnus Vytautas, kurio tuo metu namuose nebuvo. Tragedijos metu kita duktė Anelė tarnavo pas žmones. Po šių įvykių ji išėjo į Pumpėnų valsčių dokumentų tėvų ir sesers palaidojimui, bet negrįžo, ten buvo nukankinta. Kur užkasta, nežinia. Anksti rytą iš tėvų namų stribai išsivarė Kazimierą Jurkevičių, mano dėdę, kurį kitą dieną Pumpėnuose nukankino ir kažkur, iki šiol nežinomoje vietoje, užkasė.

Tą dieną žuvo trys iš Savickų šeimos. Buvo du karstai, nes tėvo kūnas sudegė kartu su troba. Kiek laiko karstai stovėjo rūsyje-žeminėje. Skrebai juos vis atidarydavo, kažko ieškodavo. Pavasarį, vasarą toli jautėsi kvapas. Kartą žmonės nuardė žeminės stogą, užpylė žemėmis ir taip palaidojo. Ten tebesiilsi šių niekuo nekaltų bežemių, vargo žmonių palaikai.

Už dvidešimt žingsnių nuo šio kapo stovi kuklus medinis kryžius, pastatytas šalia beržo, po kuriuo rastas nušautas Savickų kaimynas, mano senelis Anicetas Jurkevičius, ramus, darbštus ūkininkas. Neva už tai, kad atvažiavo vežti nušautųjų prastais ratais. Senelis palaidotas Pajstrio kapinėse. Nebuvo tuomet vyrų, laidojo, duobę kasė, karstą nešė vien moterys. Mano motina be ašarų negalėdavo prisiminti tų dienų, įvykių. Ir kaip neverks, neraudos, jeigu gyveno už puskilometrio, bet tėvo laidotuvėse nedalyvavo. Mūsų tėtis dirbo darbo batalione, o namie buvome keturi mažamečiai vaikiukai, jaunėlei Antaninai tebuvo keturi mėnesiai, todėl mama tiesiog negalėjo būti laidotuvėse, atsisveikino su savo tėvu iš vakaro. Liūdėjo visas kaimas.

Savickų sodyba – sakralinė kaimo vieta – visada buvo ir yra lankoma žmonių, nes ten Savickų šeimos kapas, ten žuvo partizanai, ten nušautas Anicetas Jurkevičius. Ten dabar stovi Panevėžio žygeivių rankomis, tautodailininko, Pajstrio kraštiečių klubo „Ąžuolas“ prezidento pavaduotojo Bronislovo Mažylio iniciatyva, praėjus penkiasdešimčiai metų, pastatytas medinių paminklų kompleksas ir 2009 metais – tipinis LGGRTC paminklas žymuo žuvusiems partizanams įamžinti. 1990 metais buvusio Pajstrio kolūkio vadovo Benedikto Striškos iniciatyva ant kapo pastatytas akmeninis paminklas su iškaltomis pavardėmis. Kiekvienas pro šalį keliaujantis būtinai užsuka pagerbti šio žemės lopinėlio, permirkusio nekaltų žmonių krauju, net pusę amžiaus laukusio šv. Mišių aukos ir pašventinimo 1995 metų gegužės 20 dieną.

2014 metų vasario 2 dieną Pajstrio kapinėse ant artimųjų kapų uždegiau žvakių. Parymojau, pastovėjau tylėdama, nors norėjosi šaukti, kad abiem mano seneliams 1945 metais atėmė gyvybę, kad iššudė, ištrėmė daugybę nekaltų žmonių. Tebūna amžinai gerbiami nekaltai kentėjusieji, žuvusieji...

Ona JANKEVIČIŪTĖ-STRIŠKIENĖ

Pro memoria

Juozas Bira
1913–2015

Gimė Rokiškio apskrities Obelių valsčiaus Strepeikių kaime. Šeimoje augo keturi vaikai. J. Bira baigė Rokiškio gimnaziją. Šešerius metus mokėsi Kauno aukštesniojoje technikos mokykloje, iš jų vienerius metus praleido Vokietijoje, Miunchene. Dirbo Rokiškio valstybinės prekybos ir pramonės įstaigoje inžinieriaus pareigose. Sovietams aneksavus Lietuvą, L.Bira pradėjo organizuoti partizanų būrį, jame buvo daugiau nei dešimt jaunų, priešiškų okupantui vyrų, turėjo ginklų – pistoletų. Obelių miestelyje buvo partizanų štabas. Lietuvai reikėjo pagalbos vyti sovietus, neleisti jiems įsitvirtinti mūsų šalyje, apsaugoti svarbius karinius objektus. Antrą kartą atėjus okupantui, šeima buvo apšaukta „liaudies priešais“. Juozą Birą atleido iš darbo, tardė, turėjo registruotis Obelių milicijoje kas trečią dieną. Jo veikla tapo prieštaringa: stribai stebėdavo, sekdavo kiekvieną jo žingsnį, jautė, kad gresia sunaikinimas.

Baigiantis karui, naciams atsitraukiant, sovietai J. Birą su broliu Jonu areštavo, tardė ir sudarė bylą. J. Birą nuteisė penkiolikai metų kalėti, sunkiųjų darbų Rusijos kalėjime, dar penkerius metus be teisės gyventi Lietuvoje. Jį su broliu išvežė į Vorkutą, tėvus su seserimi ištrėmė į Sibirą. 1949 metais jie mirė.

J. Bira dirbo Vorkutos šachtose. Kadangi turėjo inžinieriaus mechaniko specialybę, neprapuolė – J. Bira dirbo mechaninėse dirbtuvėse. Daug padėjo ten kalėjusiems lietuviams. Gyvenimo sąlygos buvo sunkios, žmonės mirė iš bado. Po Stalino mirties, dešimt metų kalėjęs, J. Bira buvo išlaisvintas. Jam pasisekė, kad iškart gavo leidimą grįžti į Lietuvą.

J. Bira – ginkluoto pasipriešinimo dalyvis (1997 metais LGGRTC išduotas kario savanorio pažymėjimas Nr. 1469). Atkūrus Lietuvoje nepriklausomybę, 2001 m. už nuopelnus kuriant ir stiprinant Lietuvos Respublikos krašto apsaugą Lietuvos Respublikos prezidento dekretu Nr. 1324 apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. Priklausė 1941 metų sukilėlių sąjungai, taip pat buvo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos bei Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos narys. Dalyvavo renginiuose, visada domėjosi Lietuvos politiniu gyvenimu.

Juozo Biros gyvenimo *credo*: norėčiau savo šalį matyti klestinčią, stiprią ir garbingą. Todėl skaudžiai išgyveno, kai matė valdžios nesusikalbėjimą, dažną valdininkų kaitą; liūdėdavo, kad žmonės pamiršta, kiek vargo patirta, kiek gyvybių padėta kovojant dėl Lietuvos nepriklausomybės.

Palaidotas Vilniaus Liepinės kapinėse.

Laisvės kovų dalyvė habil. dr. Janina Šyvokienė

Skelbimai

Vasario 14 d. (šeštadienį) 14 val. Vilniaus įgulos karininkų ramovės salėje (Pamėnkalnio g. 13) įvyks LPKTS Vilniaus skyriaus tarybos ataskaitinis susirinkimas. Visus Vilniaus skyriaus narius prašome dalyvauti.

Vasario 14 d. (šeštadienį) 14 val. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos salėje (Laisvės al. 39, Kaune) asociacija „Kauno senjorai“ kviečia į Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos minėjimą ir susitikimą su TS-LKD PKTF kandidatais į Kauno m. savivaldybės tarybą.

Koncertuos asociacijos „Kauno senjorai“ dainų klubas „Pinija“ (vad. Vytas Brušnius).

Maloniai kviečiame apsilankyti.

Atsiliepkite

Ieškau **Tado NEVERAVIČIAUS**, kalėjusio D-2, gyvenusio Susumane, Kolymoje.

Skambinti vakarais tel. (8 5) 270 1601 Antanui.

Vasario 15 d. (sekmadienį) 12 val. Radviliškio r. Minaičių k. įvyks Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaracijos paskelbimo 66-ųjų metinių minėjimas. Pagerbsime Deklaracijos signatarus ir visus Laisvės kovotojus. Koncertuos Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų orkestras ir Radviliškio miesto kultūros centro buvusių tremtinių ir politinių kalinių choras „Versmė“. Šventės dalyviai bus vaišinami kareiviška koše ir arbata.

Vasario 15 d. (sekmadienį) 15 val. Klaipėdos universiteto Jūrų technikos fakulteto aktų salėje (Bijūnų g. 17) Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga kartu su TS-LKD nariais organizuoja Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo metinių minėjimą ir šventinę vakaronę.

Vasario 15 d. (sekmadienį) 17 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) LPKTS Kauno filialas kviečia paminėti Lietuvos valstybės atkūrimo dieną.

Jus sveikins LPKTS Kauno filialo valdybos pirmininkas Juozas Savickas. Gerą nuotaiką dalins koncertinės įstaigos „Kauno santaka“ kolektyvas, muzikos ansamblis „Ainiai“.

LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) veikia Kauno miesto skiaučių klubo narių: Danguolės Bingelienės, Vitalijos Krivickienės ir Reginos Marcinkevičienės, darbų paroda. Maloniai kviečiame apsilankyti.

Kviečiame į patriotinio kino popietę

Vasario 19 d. (ketvirtadienį) 16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) rodysime Jono Ohmano ir Juozo Saboliaus filmą **„Laisvės trajektorijos“**.

Maloniai kviečiame.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Zenonas Bambalas
1920–2015

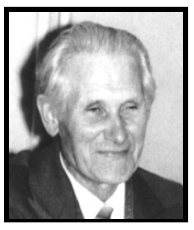

Gimė Tauragės aps. Šilalės r. Dvyliškės k. aštuonis vaikus auginusioje šeimoje. 1948 m. ištremtas į Irkutsko sr. Zimos r. Centralnyj Chazaną. Dirbo mechaninėse dirbtuvėse. 1950 m. susituokė su likimo drauge Stase Paulauskaite. Užaugino du sūnus ir tris dukteris. Į Tauragę grįžo 1957 m. Dirbo mėgstamus darbus: taisė įvairius prietaisus, konstravo mechanizmus. Tauragėje buvo žinomas kaip vienas geriausių laikrodininkų. Mėgo groti bandonija, buvo ansamblio „Velnio tuzinas“ muzikantas, aktyvus religinių ir visuomeninių renginių dalyvis.

Palaidotas senosiose Tauragės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus ir artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Petras Jodikis
1933–2015

Gimė Iciūnų k. Panevėžio r. Mokėsi Krekenavos vidurinėje mokykloje, vėliau Panevėžio hidromelioracijos technikume. Aštuoniolikmetis studentas buvo suimtas ir pusę metų kalintas Šiaulių tardymo izoliatoriuje. 1951 m. Karinio tribunolo nuteistas 25 m. lagerio. Kalėjo Irkutsko sr. Krasnojarsko kr. lageriuose. 1956 m. grįžęs iš įkalinimo baigė Panevėžio hidromelioracijos technikumą ir dirbo darbų vykdytoju Kėdainių, Jurbarko, Ukmergės rajonuose. 1967 m. apsigyveno Ukmergėje. Vedė, užaugino dukterį ir sūnų. Buvo aktyvus LPKTS Ukmergės filialo valdybos narys.

Palaidotas Šiaulių Ginkūnų kapinėse.

LPKTS Ukmergės filialas

Justa Vyšniauskaitė-Valatkienė
1931–2015

Gimė Skuodo r. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su šeima ištremta į Irkutsko sr. Šelechovo r. Šamankos k. Tremtyje su likimo draugu sukūrė šeimą. Grįžusi į Lietuvą apsigyveno Kretingos r. Žybininkų k., vyro tėviškėje. Dirbo kolūkyje. Užaugino sūnų ir dvi dukteris.

Nuoširdžiai užjaučiame vyrą, vaikus su šeimomis ir artimuosius.

LPKTS Kretingos filialas

Užjaučiame

Mirus Ignui Barščiauskui (1924–2015), buvusiam Magadano lagerių politiniam kaliniui, nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukterį ir artimuosius.

LPKTS Kėdainių filialas

Vasario 14 d. (šeštadienį) 10 val. Radviliškio kultūros centro mažojoje salėje įvyks LPKTS Radviliškio filialo ataskaitinis susirinkimas.

Paminėsime Lietuvos valstybės atkūrimo metines, paklausysime choro „Versmė“ koncerto, pabendrausime prie arbatos puodelio ir atsineštų vaišių.

Bus renkamas nario mokestis.

Dokumentinio filmo „Žaibas – Dzūkijos legenda“ (režisierius Andrius Cimbolaitis) kompaktinę plokštelę galite įsigyti LPKTS knygynėlyje (Laisvės al. 39, Kaune).

Norintieji filmo peržiūroje pabendrauti su kūrybine grupe, malonėkite susisiekti su prodiuseriu Jonu Cimbolaičiu mob. 8 698 75 016.

ISSN 2029-509X
Leidėjas LPKTS
Tremtinys

Redaktorė Jolita Navickienė. *Redakcija*: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė. *Maketavo* Ignas Navickas

Įmonės kodas 3000 32645
Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas
2 spaudos lankai
Tiražas 2120 egz.

Kaina 0,58 euro (2 litai)

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com, tremtinys@zebra.lt

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

Meilės Dievui ir Tėvynei pamoka

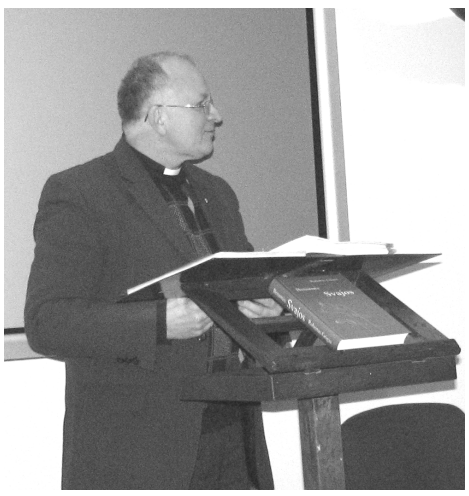

Kunigas Robertas Grigas

Vasario 1-ąją po šv. Mišių Kauno Paminklinės Kristaus Prisikėlimo bažnyčios konferencijų salėje į tradicinę valandą „Tu ant žalio kalno gyveni“ susirinkę žaliakalniečiai, miesto gyventojai dalyvavo sakraliame susitikime su kunigu Robertu Grigu. Bendruomenės centro „Žaliakalnio aušra“ pirmininkė Regina Markevičienė atvertė neseniai išleistą knygą „Benamės svajos“ – iš naujojo leidinio pasirinkusi keliolika eilėraščių ir perskaičiusi juos, kreipėsi į autorių klausdama, kodėl tik dabar pasirodė knyga?

Kunigo Roberto Grigo kūryba žinoma nuo 1975 metų. Eilėraščius rašė Rasūno, Skaidrūno, Rūtauto slapyvardžiais. 1985 metais Vytauto Andziulio pogrindžio spaustuvė „ab“ išleido rinkinius: „Iš dūžtančios Galeros“, „Kelias Lietuvon“, „Katakombų gėlės“, „Marijos ašara“. Rinkinys „Benamės svajos“ pirmą kartą išleistas 1985 metais taip pat pogrindžio spaustuvėje. Sovietmečiu platinta knyga „Rekrūto atsiminimai“, du jos leidimai išleisti Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę.

Kunigas Robertas Grigas jau paauglystėje įsitraukė į pogrindžio sąlygomis prasidėjusį katalikiškąjį patriotinį Eucharistijos bičiulių sąjūdį, platino savilaidos spaudą. Studijuodamas Vilniuje, aktyviai dalyvavo Lietuvos laisvės lygos veikloje, bendradarbiavo leidžiant pogrindžio žurnalą „Vytis“. Patyrė persekiojimų, represijų, tačiau tautiniai įsitikinimai, ankstyvas kovos už laisvę, tikėjimą suvokimas, aplinka, kurioje užaugo, neleido taikstytis su tuomet patiriama prievarta. Robertas Grigas pasirinko kitą kelią – kunigystę, mokėsi pogrindžio kunigų seminarijoje ir 1987 metais tuometinis Kaišiadorių vyskupas Vincentas Sladkevičius jam suteikė kunigystės šventinimus.

Kunigas Robertas Grigas susitikime šiltai ir nuoširdžiai kalbėjo apie nuostabaus grožio Dzūkijos kraštą, kuriame užaugo, savo šeimą, subrandinusią doros, darnos, tikėjimo pradą.

Pasakojimą apie kelią į šiandieną kunigas R.Grigas tęsė skaitydamas eilėraščius iš knygos, kuriai atsirasti padėjo mažas stebuklas – klausytojos auka. Per „Marijos radiją“ išgirdusi skaitomas kunigo eiles, paragino kunigą sudėti jas į knygą. Knygos mecenatė nepanoro būti įvardyta, jos auka, kaip ir dailininkės Gražinos Didelytės knygos iliustracijos – paslapty...

Kunigas R.Grigas sakė, kad knygos pavadinimas „Benamės svajos“ – nuo ankstumės teisingumo, laisvės, nepriklausomybės siekis – neturėjo namų, bet turėjo sielą, ir jos kažkada įsibūtina, įsikūnija...

Apie naują knygą ir kunigą Robertą Grigą, nepaprastai jautrią, žymią asmenybę, kalbėjo Nacionalinės premijos laureatė, poetė Elena Aldona Puišytė. Skaitydama tekstą iš būsimos recenzijos apie knygą, A. Puišytė įvardijo, kad joje glūdi nepaprasta egzistencijos gelmė, o pats poetas pasirenka poeziją, kurią paverčia fakelu. E.A. Puišytė kunigo R.Grigo knygą įvardija ir kaip poetinį dvasinį laiko metraštį. Tai išskirtinis leidinys, poezijos branduolys – išsakytos mintys apie tremtį, okupaciją, Atgimimą, tikėjimą Dievu ir Tėvyne. Poetė kunigo R. Grigo knygos sutiktuves pavadino Meilės Dievui ir Tėvynei pamoka.

Šią pamoką šventovėje pratęsė Aleksandro Kačanausko muzikos mokyklos bendruomenės parengtas koncertas. Mokytojų Astos Krištaponienės, Almonos Lavrinavičienės, Elenos Muntrimienės, Ritos Juknevičienės, Eglės Čekanavičienės, Paulės Galinienės paruošti mokiniai Patricija Pugžlytė, Dovydas Liepa, Miglė Armonavičiūtė, Urtė Raudytė, Rusnė Rimaitė atliko kūrinius fortepijonui, violončelei. balsui. Šios pirmosios dvasingumo pamokos eilės Dievui, laisvei, Lietuvai palydėtos skaitytojų. Rengėjai – bendruomenės centras „Žaliakalnio aušra“, Lietuvos universitetų moterų asociacija – dėkingi bažnyčios administracijai, kas sekmadienį atveriančiai duris susitikimams, kurie nuteikia palaimingiems apmąstymams, kas mes šiandien ir dabar...

Dalia POŠKIENĖ

Dainavos apygardos partizanai

Tęsinys.
Pradžia Nr. 05 (1123)

Pasibaigus vadų pasitarimui, partizanai žygiavo Merkio upės link. Nutarė keltis į Šilus ir vasaroti Čepkelių raisto prieigose, sunkiai įžengiamose salose. Kelias ilgas – Marcinkonių, Dubičių, Kabelių kryptimi. Ten jų laukė pulkininkas Juozas Vitkus-Kazimieraitis, sutikęs vadovauti Dzūkijos partizanų junginiams.

Deja, ten pat, šalia Lynežerio kaimo, kiek vėliau jų laukė ir poetas Kostas Kubilinskas, kuris gelbėdamas savo kailį pasirinko niekingą išdavystę. Štai du skirtingi inteligentijos atstovai. Juozas Vitkus žinojo, kas jo laukia pasilikusio Tėvynėje. Kai jam buvo pasiūlyta emigruoti, jis nesvyruodamas pasirinko partizano – kovotojo už Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę – kelią. Dauguma inteligentų tapo pasyviais stebėtojais, dar daugiau pasitraukė į Vakarus, o ką jau kalbėti apie tokius kaip K. Kubilinskas, nebent pasiguosti, kad pastarųjų buvo nedaug. Nedvejodami turime pripažinti, kad ištikimiausi savam kraštui buvo paprasti kaimo žmonės, ypač jaunimas.

Partizanai kėlėsi per Merkį, o ant dailaus, gražiai pabalnoto širmo žirgo kariškai pasipuošęs į miestelį įjojo partizanas. Šiaurinėje miestelio dalyje, prie Varėnės upės užtvankos, buvo kartono fabrikas. Jis tuo metu veikė kaip hidroelektrinė. Čia mechaniku dirbo nagingas kurčnebylys Paulius Valickas. Jo sūnus Stasys Valickas-Trenksmas partizanavo Rugio būryje. Jojantį per užtvankos tiltą partizaną pamatė visi elektrinės darbuotojai. Džiaugsmingai nušvito Pauliaus akys, kai pamatė pažįstamą partizaną, laisvą tartum erelį, savo sūnaus draugą. O gal jau laisvė?! Plačiais mostais rodė čia stovėjusiems okupantų pakalikams tartum sakydamas: „Baigėsi jūsų viešpatavimo laikas“. Kai kuriems piktesniems atlapus pačiupinėjo... Partizanas pagarbiai nulenkė galvą kovos draugo tėvui, pamojavo ranka ir neskubėdamas nujojo siaura gatvele į miestelio centrą. Nespėjus jam prijoti pagrindinės gatvės, apie netikėtą vizitą sužinojo visas miestelis. Sakoma, kad baimės akys plačios. Staigiai pasklido gandas, kad miestelis apsuptas partizanų, kad jų pėsčių ir raitų devynios galybės Varėnos miškuose.

Subruzdo stribynas dar nepradėjus svilti padams. „Narsūs“ pakelės smūtkelių, koplytstulpių, rūpintojėlių šaudytojai, vilkdami kulkosvaidžius, sugarmėjo slėptis į bažnyčią. Taip buvo ir puolant Merkinę bei kitas vietoves. Medinė Varėnos bažnytėlė per karą sudegė, tačiau klebono P. Račiūno, vėliau už patriotinę veiklą kalėjusio 10 metų, dėka laikinai buvo įkurta buvusiuose šaulių namuose. Štai čia ir sugužėjo „narsieji liaudies gynėjai“ su amunicija ir visa „načalstva“. Jie žinojo, kad partizanai į Dievulio namus nešaudo. Vėliau varėniškiai ilgai šaipėsi, klausinėdami stribų, kaip jie „narsiai gynėsi nuo vieno partizano“...

Laimingai prajojęs ištuštėjusio miestelio gatvėmis pro enkavėdistų štabą, stribų būstinę atlapotomis durimis, aplenkęs Merkio tiltą, raitelis pasuko į Antakalnio gatvelę, kurioje prabėgo vaikystė, riogsojo išplėšti gimtieji namai. Daug matė nustebusių pažįstamų, linkčiojo galvą sveikindamasis į dešinę ir į kairę. Kokios mintys pynėsi partizano galvoje, koks jausmas širdyje, vienas Dievas težino. Neilga gatvelė, čia pat ir miškas – partizano namai...

Nuo to įvykio prabėgo pusė amžiaus. Jonas Uškutis-Briedis žuvo kitais metais, sulaukęs 26 metų. Vienas po kito žuvo jo draugai, Varėnos miestelio partizanai: Stasys Valickas-Trenksmas, broliai Juozas Kaziulionis-Klevas, Leonas Kaziulionis-Karžygys, Bolius Poškus-Naras, Martynas Navickas-Kardas ir daugelis kitų. Senelis Paulius, sūnų apraudojęs, 1947 metų gruodžio 19 dieną su gausia šeima buvo ištremtas į Sibirą, ten ir mirė. Palaikus artimieji pargabeno 1990 metais.

Žuvusiųjų sąrašas Varėnos kapinėse ilgas. Kai kurių kovotojų kapai nežinomi, liko tik nemarūs jų žygdarbiai. Varėnos kapinėse stovi Nežinomo partizano paminklas. Nežinomo partizano palaikai iš Parūčių miško perlaidoti 1992 metais. Paminkle įvardyti 148 Varėnos partizanai, Dainavos apygardos kovotojai, tačiau ir šiandien nežinome, kur ilsisi visų jų kūnai.

Tragiška Varėnos bataliono Adolfo Gecevičiaus-Klonio grandies partizanų lemtis.

1918 metų Lietuvos nepriklausomybės kovų savanoris Petras Leikauskas už nuopelnus Tėvynei gavo aštuonis hektarus žemės. Nederlinga žemė, gausi šeima neleido Leikauskui tvirtai atsistoti ant kojų, išbristi iš kasdienių slegiančių rūpesčių, tačiau kilni jo širdis neliko abejinga, kai Tėvynei iškilo nauji pavojai. 1947 metais savo sodyboje netoli gyvenamojo namo jis iškasė partizanams bunkerį. Ištisus metus pakaitomis slėptuvėje gyveno Jono Jakubavičiaus-Rugio būrio partizanai.

Ankstų rasotą 1948 metų vasaros rytą prasidėjo Leikausko šeimos, vėliau ir šešių Klonio grandies partizanų tragedija. Prieš aušrą iš Varėnos miestelio į Martinavos dvaro centrą, kuris maždaug 1,5 kilometro nuo Leikauskų vienkiemio, užplūdo „liaudies gynėjų“ ir enkavėdistų gaujos. Pasiskirstę po kelis pradėjo naršyti apylinkės vienkiemius. Stalčiuose, drabužių spintose, palėpėse, kur po šiaudiniais stogais dar buvo įmanoma užtikti kabančių lašinių, alkani stribai ieškojo „banditų“.

Pro Leikausko vienkiemį, į kurį per daug nekreipė dėmesio, nes žinojo, kad ši šeima vos galą su galu suduria, sliūkino stribų vyresnysis P. Gecevičius, gyventojų pravardžiuojamas „kreiva malka“, ir enkavėdistų karininkas Krunovas, pasižymėjęs žiaurumu tardant suimtuosius. Perėję Leikauskų kiemą skubėjo į kaimyno J. Beržansko vienkiemį, nes du O. Beržanskienės broliai Leonas ir Juozas Kaziulioniai buvo partizanai. Stribai niekuomet nepraleido progos pašokdinti ar apiplėšti šią šeimą.

Eidami takeliu šalia žydinčio lubinų lauko čekistai pamatė iš po žemių kylantį garų stulpelį. Turėdami neblogą šuns uoslę iš karto sumojo, kas tai yra ir iš kur veržiasi garai. Laimė, per skubotumą padarė nedovanotiną klaidą: įbridę į lubinus, augusius virš bunkerio, per garsiai samprotavo, kaip pasielgti neįprastoje situacijoje.

Bunkeryje slėpėsi trys partizanai: Juozas Kaziulionis-Klevas, Teofilis Valickas-Balys ir Bronius Paleckas-Šturmas. Kaip tik iš nedidelės trijų vyrų prikvėpuotos patalpos į rytmečio vėsą kilo garų stulpelis. Kadangi stribas buvo ginkluotas rankiniu kulkosvaidžiu, nutarta palikti jį saugoti bunkerį, kol čekistas iš Martinavos dvaro atsives pastiprinimą.

Partizanai, nugirdę rusiškai kalbant, suprato, kad yra susekti. Ilgai nedelsdami staigiai atvėrė bunkerio angą ir išmetė ryšulį granatų. Po sprogimo lindo iš bunkerio ir kūlversčiais ritosi nuo šlaitelio nedidelės kūdros link. Granatų trenksmo apsvaigintas stribas šaudyti pradėjo tada, kai partizanai, prisidengę šlaiteliu, dingo ne per toliausiai esančiuose krūmuose.

(bus daugiau)

Vytautas KAZIULIONIS,
LPKTS Varėnos filialo pirmininkas